

громадянського суспільства грають відчутну роль як у процесі партійної консолідації, так і загалом у демократичному транзиті. Активні та освічені громадяни самоорганізуються у спільноти, які в подальшому впливають як на діяльність політичних партій, так і на владу загалом. На прикладах західноєвропейських країн ми можемо упевнитися в тому, що ефективні інститути громадянського суспільства сприяють органічній партійній консолідації, у той час як їх нерозвиненість (посткомуністичні країни) чи знаходження у зародковому стані (пострадянські країни) призводять до неорганічної консолідації партійної системи. Досліджуючи інститут громадянського суспільства, С. Горбатов основною його задачею бачить не у трансформації політичного режиму, а в демократизації соціуму. Це є досить актуальне твердження для посткомуністичного простору, де в значній мірі саме суспільство є носієм недемократичних цінностей.

Список використаних джерел

1. Теория партий и партийных систем: Хрестоматия / сост. Б. А. Исаев. – М.: Аспект Пресс, 2008. – 400 с.
2. Дуткевич П. Вызовы демократизации: перспективы политической трансформации в Восточной Европе // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Политология. – 2001. – №3. – С.57.
3. Линц Х. Опасности президентализма [Электронный ресурс]. – Режим доступа: old.russ.ru/antolog/.../2-3/dem14.htm
4. Дюверже М. Политические партии / Дюверже М. – М.: Академический Проект, 2002. – 560 с.
5. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституціональний вимір / Романюк А. – Львів: Триада плюс, 2004. – 392 с.
6. Васович В. Переход к демократии в посткоммунистических странах (Парадоксы перехода – демократизации) // Вестник Московского университета. Серия 18. Социология и политология. – 1998. – №2–3. – С.19–48.
7. Meleshevich A. Party Systems in Post-Soviet Countries: A Comparative Study of Political Institutionalization in the Baltic States, Russia, and Ukraine. – New York, 2007.
8. Тарасов И. Институциональное развитие посткоммунистических политических систем стран Центрально-Восточной Европы: сравнительный анализ: автореф. дисс. ... д-ра полит. наук / Тарасов Илья. – Саратов, 2009.
9. Бродовская Е. Базовые типы партийной консолидации на посткоммунистическом пространстве / Е. Бродовская, М. Варфоломеев // Научные ведомости БелГУ. – 2011. – №17. – С.178–189.
10. Siliman G. Organizing for Democracy: NGOs, Civil Society, and the Philippine State / G. Siliman // Quezon City. – 1998 – P.18–19.

References

1. Teoriya partii i partiynui sistem: Hrestomatiya / sost. B. Isaev. – M.: Aspect Press, 2008. – 400 s.
2. Dytkevich P. Vuzovu democratizatsii: perspective politicheskoi transformacii v Vostochnoi evropе // Vestnik Rossiyskogo universiteta druzhbu narodov. Seriya: Politologiya. – 2001. – №3. – S.57.
3. Linz X. Opasnosti presidentializma [Elektronniy resurs]. – Rejum dostupa: old.russ.ru/antolog/.../2-3/dem14.htm
4. Duverje M. Politicheskie partii / Duverje M. – M.: Akademicheskii proekt, 2002. – 560 s.
5. Romanyuk A. Porivnialnui analiz politicheskix sistem krajin Zahidnoi Evropu: instutyciinui vumir / Romanyuk A. – Lviv: Triada plus, 2004. – 392 s.
6. Vasovich V. Perexod k demoratitii v postkommynisticheskikh stranah // Vestnik Moskovskogo universiteta. Seriya 18. Sociologiya i politologiya. – 1998. – №2–3. – S.19–48.
7. Meleshevich A. Party Systems in Post-Soviet Countries: A Comparative Study of Political Institutionalization in the Baltic States, Russia, and Ukraine. – New York, 2007.
8. Tarasov I. Institucionnoe razvitie postkommynisticheskikh politicheskix sistem stran Centralno-Vostochnoi Evropu: sravnitelnuj analiz: avtoref. diss. ... d-ra polit. nauk / Tarasov Illa. – Saratov, 2009.

9. Brodskaya E. Bazovue tipu partiinoi konsolidacui na postkommunisticheskom prostranstve / E. Brodskaya, M. Varfolomeev // Nauchne vedomosti BelGU. – 2011. – №17. – S.178–189.

10. Siliman G. Organizing for Democracy: NGOs, Civil Society, and the Philippine State / G. Siliman // Quezon City. – 1998 – P.18–19.

Nazarov N. S., post-graduate student, Kharkiv Karazin National University (Ukraine, Kharkiv), politics.sumdu@gmail.com

Preconditions of consolidation the party systems

This article analyzes the preconditions of consolidation of party systems. In a basic scheme of analysis taken institutional preconditions for the consolidation of party systems offered by Klaus von Boime. There are three main and five additional criteria for party systems consolidation. Special attention is given to factors such as the consolidation of national borders and the existence of social cleavages. The study attempts comparative analysis of prospects for the consolidation of party systems in various forms of government. Finally analyzes the role and place of civil society in the consolidation of party systems.

Keywords: consolidation, social cleavages, party system, stability, post-Soviet space.

Назаров Н. С., аспирант кафедры политологии, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (Украина, Харьков), politics.sumdu@gmail.com

Предпосылки консолидации партийных систем

Анализируются предпосылки консолидации партийных систем. В качестве базовой схемы анализа берутся институциональные предпосылки консолидации партийных систем, предложенные Клаусом фон Бойме. Рассматриваются три основных, и пять вспомогательных критериев консолидации партийных систем. Особое внимание уделяется таким факторам как консолидация национальных границ и наличие социальных расколов. В рамках исследования делается попытка сравнительного анализа перспектив консолидации партийных систем при различных формах правления. В заключение анализируется роль и место гражданского общества в процессе консолидации партийных систем.

Ключевые слова: консолидация, социальные расколы, партийная система, стабильность, постсоветское пространство.

* * *

УДК 327

Остап'як В. І.,
кандидат політичних наук, директор Навчально-методичного центру політичних та євроінтеграційних досліджень Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (Україна, Івано-Франківськ), vasilij.ostapiak@gmail.com

ІНТЕГРОВАНЕ ПАРТНЕРСТВО В ОДНОПОЛЯРНОМУ ПРОСТОРІ

Доволі актуальним в сучасному середовищі видається до розгляду питання налагодження партнерства. Аналізується партнерство, як фактор інтеграції держав у світове співтовариство, що цікавить також, через проблему пошуку оптимального розвитку глобального середовища. Значущим видається розглянути однополярний світоустрій, як елемент налагодження однополярного світового порядку з елементами розподілу балансу сил в геополітичному просторі.

Доводиться, що відповідно на будь-яку систему розподілу сил, в тому числі і однополярну, впливає налагодження рівня партнерства в системі міжнародних відносин. На відміну від того, що система міжнародних відносин є складною енергетичною структурою глобального середовища, партнерство є ключовим елементом, котрий здатен конструктивно об'єднати світове співтовариство в прагненні налагодження миру і безпеки у всьому світі. Такий підхід полягає у спробі розглянути проблему множинності, як беззаперечного фактору розвитку глобального середовища і партнерства, відповідно припускаємо, що множинність та багатоваріантність також відіграють значну роль в налагодженні конструктивних трансформацій світового співтовариства. Однак потрібно підкреслити, що світове співтовариство в сучасних умовах зіткнулося з безліччю стратегічно небезпечних факторів.

Ключові слова: партнерство, союз, інтеграція, співробітництво, однополярний простір.

Доволі актуальним в сучасному середовищі видається до розгляду питання налагодження партнерства. Партнерство, як фактор інтеграції держав у світове співтовариство цікавить також, через проблему пошуку оптимального розвитку глобального середовища. Значущим видається розглянути однополярний світоустрій, як

елемент налагодження однополярного світового порядку з елементами розподілу балансу сил в геополітичному просторі.

Відповідно на будь-яку систему розподілу сил, в тому числі і однополярну, впливає налагодження рівня партнерства в системі міжнародних відносин. На відміну від того, що система міжнародних відносин є складною енергетичною структурою глобального середовища, партнерство є ключовим елементом, котрий здатен конструктивно об'єднати світове співтовариство в прагненні налагодження миру і безпеки у всьому світі. Такий підхід полягає у спробі розглянути проблему множинності, як беззаперечного фактору розвитку глобального середовища і партнерства, відповідно припускаємо, що множинність та багатоваріантність також відіграють значну роль в налагодженні конструктивних трансформацій світового співтовариства. Однак потрібно підкреслити, що світове співтовариство в сучасних умовах зіштовхнулося з безліччю стратегічно небезпечних факторів. Передусім маємо на увазі формування множинності глобального тероризму і розвитку терористичних мереж, котрі не тільки перешкоджають виникненню та впровадженню глобальних ідеологем, терористичні мережі деструктивно впливають на еволюцію і конструктивний розвиток глобальних процесів, переводячи глобальні процеси, а також спрямовуючи їх в напрямку відновлення тоталітарного та тотально контрольованого правового поля.

Отже, проблемним тероризму потребує розгляду, як фактор формування однополярного централізованого світоустрою, що за своєю архітектурою нагадував би тоталітарну глобальну мережу. Під мережею в цьому контексті варто розуміти сукупність глобальних партнерських угруповувань, котрі, припускаємо, можуть бути сконцентровані і застосовані в протидії терористичним угруповуванням та екстремістським мережам, а відтак глобальні тоталітарні принципи управління можуть також деструктивно вплинути на поширення демократичних принципів розвитку людства.

Потрібно також приділити увагу, в першу чергу, дослідженню глобальних трансформацій, котрі здатні привести до формування однополюсного центру сили з концентрацією політичної і військової потуги в Північній Америці та протидію цьому формуванню із сторони Азійсько-Тихоокеанського регіону.

Дослідження іноземних дослідників, що досліджували явище множинності в політичній філософії та системі міжнародних відносин перш за все потрібно відзначити А. Негрі, М. Хардта, П. Вірно. Серед вітчизняних дослідників варто звернути на праці І. Погорської, Є. Макаренка, Б. Канцелярука, О. Шевчука, Ю. Павленка, А. Гальчицького.

Основним завданням нашої розвідки варто виділити саме питання налагодження та формування в системі міжнародних відносин тоталітарних режимів, котрі за своєю суттю мають спільне ідеологічне коріння. Також варто проаналізувати налагодження партнерства в продемократичних країнах, як елемент протидії поширення тоталітарних ідеологій і формування однополярного та тоталітарного середовища.

Формування однополярного світоустрою доволі часто співвідносять із проблемами поширення і використання глобальної влади. Відповідно застосування партнерства

спроможне сформувати конструктивний підхід не тільки до реалізації влади в системі міжнародних відносин, паритетне партнерство здатне забезпечити сталий розвиток та запобігти тектонічним глобальним зрушенням. До прикладу згідно з концепцією шведського науковця Рудольфа Челлена (1864–1922) потяг до захоплення нових територій і розширення життєвого простору є суттю існування всіх держав. В одній із своїх праць «Держава як форма життя» Р. Челлен зазначає, що геополітика: «Наука про державу як живий організм в географічному просторі» [1]. Також цей науковець до складу геополітики включає такі підвиди і наукові напрямки, як: топополітику – науку про політичне оточення держав; морфополітику – науку про форми держав та їхню територію; фізіополітику – науку про вплив географічного середовища на політику конкретної держави. Відповідно робимо висновки, що попри значущість цього припущення про сутність геополітики в глобальному середовищі не враховано, по-перше, того, що партнерство відіграло і відіграє провідну роль у формуванні сучасного світового устрою. По-друге, варто припустити, що поступова трансформація та перебудова світоустрою і домінування однієї з країн над іншими може привести в подальшому до формування тотального глобального контролю, що також в собі містить певний кризогенний фактор. Фактор небезпеки, що може поширити і в подальшому дестабілізувати систему міжнародних відносин.

Отже, припускаємо, що започаткування та інтеграція паритетного партнерства в геополітичному просторі дозволила б усунути низку деструктивних тенденцій, серед котрих варто, перш за все, назвати міжнародний тероризм, організовану злочинність та низку інших економічних і основних політичних загроз. Відповідно в процесі формування світоустрою, що за своєю структурою може само організуватися в однополярне середовище, застосування паритетного партнерства може запобігти формуванню конфліктогенів та кризогенів в системі міжнародних відносин.

Доволі цікавим також є концептуальний підхід К. Хаусхофнера (1869–1946), котрий розглядав геополітику, як географічний розум сучасних держав. Цей науковець вважав геополітику «взаємовідношенням між оточуючим людиною простором і політичними формами існування» [2]. Проте як і будь-який простір, географічний чи політичний, простір в системі міжнародних відносин також можливо проаналізувати, піддати прогнозуванню та плануванню. Потрібно зауважити, що саме з використанням підходу, що здатен спрогнозувати перебіг політичних подій в системі міжнародних відносин варто застосовувати саме структуру паритетного партнерства. Вважаємо, що паритетне партнерство з принципами рівності, демократизму і прагматизму здатне реалізувати всі глобальні засади конструктивного розвитку системи міжнародних відносин.

Сучасний світ стикнувся з безліччю нових загроз, концепцій та протиріч, що деструктивно впливають на формування не тільки глобального середовища, але й на рівень регіональної безпеки. Спостерігаємо, що в сучасному світі в однополярному просторі під провідним керівництвом світової спільноти групою продемократичних країн проводиться спроба побороти зокрема в ЄС нелегальну міграцію. Нелегальна міграція в сучасних умовах ЄС відіграє каталізуючу роль на рівні

пошуку нових шляхів подолання конфліктогенів і загроз міжнародного тероризму. Відповідно міграція з Близького Сходу спричинила терористичні атаки в листопаді 2015 році у Парижі. Та низку інших деструктивних тенденцій під натиском мультикультурного середовища, яке також не зовсім конструктивно впливає на політичні процеси ЄС. Бачимо, що однополярний світ демократичний і відкритий, зазнає певних невдач, спроби продемократичної більшості інтегрувати перехідні суспільства і поширити «Вестернізацію», а через неї і власне домінування в глобальному просторі зазнають невдач.

Через вищенаведені факти варто звернутися до витоків провідного геополітика Дональда Майнінга, котрий зазначав, що силовий чи військовий аспекти розвитку глобального середовища будуть менш активними, ніж застосування культурного аспекту розширення в глобальному середовищі. Д. Майнінг також зазначав, що боротьба за думки і душі людей буде відбуватися шляхом запровадження більш вдалого культурного середовища. Також спостерігаємо в працях цього науковця поділ культур різних країн на класифікацію за приналежністю до морської, континентальної чи нейтральної геополітичної стратегії [3]. Отже, варто зробити висновок, що застосування культури є невід'ємною особливістю сучасного світового устрою в процесі глобалізації. Відповідно задля забезпечення стабільного і рівномірного розвитку світового співтовариства потрібно зберегти різноманіття культур, традицій і звичаїв. Збереження такого підходу дозволить запобігти утворенню глобального тотального контролю та забезпечить рівноправний та партнерський розвиток всіх країн в системі міжнародних відносин. Спостерігаємо, що культура є невід'ємним чинником інтеграції світового товариства на шляху подальших трансформаційних перетворень. Відповідно постає завдання створити та адаптувати культурне середовище в глобальному просторі до безконфліктного існування. Вважаємо, що забезпечити такий підхід до реалізації глобальних трансформацій, який би забезпечив безконфліктний розвиток світового співтовариства можливо з застосуванням паритетного партнерства.

Бачимо, що паритетне партнерство відіграє значну роль не тільки в налагодженні політичних комунікацій у глобальному середовищі, але й дає поштовх до вироблення безконфліктного культурного середовища. Відповідно поєднання паритетності партнерства в культурному просторі можливо забезпечити шляхом повної чи часткової децентралізації. Завдяки впровадженню механізмів децентралізації можливим для нас видається забезпечення стабільного і рівномірного розвитку окремих регіонів, завдяки регіональній політиці, а відтак і запобігти наростанню конфліктів, зокрема у культурному середовищі.

Нам також видався цікавим підхід такого відомого науковця як Саула Коена, котрий піддав жорстокій критиці інтерпретації силових імперативів розвитку геополітики. Він зазначив та виділив особливі акценти геоелектрики і геокультури, з однієї сторони, описуючи вплив на регіональний розвиток геостратегій, а з іншої сторони зазначив, що геоелектрика не є основним чинником налагодження партнерства між різними регіонами. С. Коен вважає, що доволі значними чинниками впливу

на розвиток глобального середовища є релігія і культура. Дослідник зазначає, що до прикладу такі конфліктні регіони світу як країни Прибалтики, Ірландія, Каталонія та ін. могли б перетворитися в території з підвищеним рівнем можливостей для притоку капіталу, інвестицій, туризму, торгівлі, фінансових послуг [4]. Вважаємо, що є можливим існування в глобальному просторі однополярного світоустрою тільки з врахуванням повної децентралізації і окремого розвитку кожного регіону. Такий підхід спроможний забезпечити стабільний розвиток сучасного суспільства та позбавити його кризогенів та конфліктогенів.

Безсумнівним є той факт, що однополярний світовий устрій за своєю структурою і підходом до реалізації влади потребує детального аналізу в парадигмі партнерства. Спостерігаємо, що партнерство здатне забезпечити сталий розвиток у побудові сучасної світової системи. Саме завдяки впровадженню паритетного партнерства можливо забезпечити сталий розвиток світового співтовариства та продовжити поступальний ріст глобалізації. Відповідно завдяки розвитку партнерства в глобальному середовищі можна забезпечити глобальні трансформації і спрямувати ці трансформації в конструктивне русло, не зважаючи на ірраціональність та раціональність агентів партнерства.

Культурна насиченість сучасного світу також відіграє значну роль у налагодженні сталого та безконфліктного розвитку держав у системі міжнародних відносин. Відповідно спостерігаємо, що культура є основним чинником, що синергетично реагує на зміни сучасних глобальних процесів і зазвичай деструктивно впливає на всю систему міжнародних відносин. Конструктивний підхід до реалізації внутрішньої та зовнішньої політики сучасних держав спроможний нівелювати деструктивну та руйнівну дію культурного середовища. Нам варто підкреслити в цьому контексті також значущість релігії, котра формує культурне середовище та здатна його трансформувати. Відповідно варто врахувати фактори впливу культури і релігії на ведення та реалізацію політики. Завдяки таким прорахункам можливо якісно і вчасно змінювати систему розвитку та адаптацію країн до глобального середовища. Спостерігаємо, що доволі високий рівень синергетичності та коливального конструктивного руху неоднозначно впливають на процеси трансформації глобального середовища, тому нам потрібно доволі виважено проводити в подальшому дослідження процесів налагодження партнерства. Зокрема паритетного партнерства з врахуванням перспектив формування однополярного світового устрою. Бачимо, що не в залежності від того, якої форми в майбутньому набере система розвитку глобального середовища, домінуючу роль в налагодженні сталого розвитку систем міжнародних відносин відіграватиме саме паритетне партнерство.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Спостерігаємо, що аналіз партнерства в сучасному політичному та глобальному середовищі доволі складний і інформативно ємкий процес. В нашій розвідці ми частково торкнулися питань налагодження партнерства в системі міжнародних відносин. Спостерігаємо, що партнерство, як якісний показник можливо використовувати для формування різноманітних світобудов, зокрема однополярного устрою світової геополітичної системи.

Варто все-таки вказати про значущість і провідну роль України, котра знаходиться за своїм географічним розташуванням в Центральній Європі та завдяки застосуванню складних, логічно вмотивованих партнерських стратегій може стати фактором стабільності не тільки Євразійського регіону, але й фактором глобальної інтеграції світового співтовариства. Останні події на Сході України доводять значущість проведення міжнародного діалогу задля подолання терористичних загроз.

Також для України залишається проблемним питанням налагодження культурного діалогу в середині країни задля нівелювання культурних особливостей різних регіонів. Саме в українському просторі сконцентроване двомовне середовище, котре доволі складне, багатоманітне і за своєю конфліктогенністю перебуває в стані значного збурення. Значна конфліктність українського середовища зумовлена також проблемами роздробленості та релігійної насиченості нашої території. Домінування декількох християнських релігійних конфесій призводить до значної напруги в суспільстві, що відповідно відображається в культурному, а основне в політичному середовищі держави і динамічно інтегрується в регіональну напругу, котра призвела за допомогою зовнішніх проросійських чинників до наростання конфлікту.

Відповідно налагодження партнерства в регіональних, міждержавних та глобальних умовах спроможне подолати негативні тенденції глобалізації. Застосування паритетного партнерства дозволить не тільки інтегрувати Україну у світове співтовариство, але дозволить динамічно розвиватися в умовах формування нового світового порядку. Основними важелями інтеграції будь-якої країни у систему міжнародних відносин мало б стати розроблення стратегій паритетного партнерства, таке партнерство дозволить розглянути економічні, правові, політичні важелі як основоположні у глобальному просторі. Спостерігаємо, що завдяки налагодженню партнерства, формуванню блоків, союзів, об'єднань можливо забезпечити стабільний розвиток не тільки окремих держав, але й стабільний та конструктивний розвиток системи міжнародних відносин. Подолання проблеми міжнародного тероризму, економічних криз, військових конфліктів можливо завдяки впровадженню паритетності партнерства. Тому вважаємо доцільним продовжити розгляд та дослідження партнерства як основоположного явища в системі міжнародних відносин.

Список використаних джерел

1. Kjellen R. Der Staat als Lebensform. – Stockholm, 1916. – S.23.
2. Haushofer K. Allgemeine politische Geographie und Geopolitik. – Heidelberg, 1951. – S.16.
3. Meining D. W. Hertland and Rimland in Eurasien History // Western Humanities Quartely. – 1956. – №9.
4. Cohen S. B. Geopolitics in the New World Era: A New Perspective on an Old Diccipline // Reordering the World. Geopolitical Perspectives on the Twenty-first Century. Ed. By J. Demko and W. Wood. – Oxford, 1994.

Ostaplyak V. I., PhD (in Political Science), Director of the Training Center of Political Research and European integration of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ukraine, Ivano-Frankivsk), vasily.ostapiak@gmail.com

Integrated partnership in unipolar space

The article deals with the problem of partnership establishment that is considered to be quite topical in contemporary environment. It analyzes partnership as a factor of state integration into the international community that is also interesting because of the problem of search for an optimal development of the global environment. We

also believe that it is important to consider unipolar world order as an element for establishment of the unipolar global order with the elements of distribution of power balance in the geopolitical space.

It is proven that any system of power distribution, including the unipolar one, is influenced by the partnership level establishment in the system of international relations. Unlike the fact that the system of international relations is a complex synergetic structure of the global environment, partnership is the key element that can constructively unite the international community in its striving for establishment of peace and security in the whole world. Such an approach consists in an attempt to deal with the problem of plurality as an absolute factor of development of the global environment and partnership. Correspondingly, we assume that plurality and multiple-version also play an important role in establishment of the international community constructive transformations. However, it should be emphasized that the international community came across with the great deal of strategically dangerous factors under contemporary conditions.

Keywords: partnership, union, integration, cooperation, unipolar space.

Остап'як В. І., кандидат политических наук, директор Учебно-методического центра политических и евроинтеграционных исследований Прикарпатского национального университета им. Василия Стефаника (Украина, Ивано-Франковск), vasily.ostapiak@gmail.com

Интегрированное партнерство в однополярном пространстве

Довольно актуальным в современной среде представляется как рассмотрение вопрос налаживания партнерства. Анализируется партнерство, как фактор интеграции государств в мировое сообщество, интересуется также, из-за проблем поиска оптимального развития глобальной среды. Значимым представляется рассмотреть однополярный миропорядок, как элемент налаживания однополярного мирового порядка с элементами распределения баланса сил в геополитическом пространстве.

Доказывается, что соответственно на какую-либо систему распределения сил, в том числе и однополярную, влияет настройка уровня партнерства в системе международных отношений. В отличие от того, что система международных отношений является сложной синергетической структурой глобальной среды, партнерство является ключевым элементом, который способен конструктивно объединить мировое сообщество в стремлении налаживания мира и безопасности во всем мире. Такой подход заключается в попытке рассмотреть проблему множественности, как беспрекословного фактора развития глобальной среды и партнерства, поэтому предполагаем, что множественность и многовариантность также играют значительную роль в налаживании конструктивных преобразований мирового сообщества. Однако нужно подчеркнуть, что мировое сообщество в современных условиях столкнулось с множеством стратегически опасных факторов.

Ключевые слова: партнерство, союз, интеграция, сотрудничество, однополярное пространство.

* * *

УДК 321.02:124.5

Семенченко Ф. Г.,
доктор політичних наук, професор, завідувач
кафедри філософії, політології і права,
Херсонський національний технічний університет
(Україна, Херсон), khylko.m@gmail.com

А. Д. ТОКВІЛЬ ПРО НОВІ ЗАГРОЗИ СВОБОДИ У ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Звертаючись до творчої спадщини одного із засновників ліберальної ідеології А. де Токвіля розглядаються проблеми, що пов'язані з загрозами свободі у демократичному суспільстві.

Ключові слова: демократія, свобода, рівність, загроза, тиранія більшості, тиранія суспільної думки.

Сьогодні загроза свободі з боку демократичного суспільства є важливою і актуальною проблемою. Звертаючись до творчої спадщини одного із засновників ліберальної ідеології А. Токвіля, аналізуючи дослідження інших зарубіжних мислителів (Р. Даль, Б. Констан, Е. Фром, Л. Харц) спробуємо розглянути деякі з факторів, які можуть породжувати конфлікти і здійснювати вплив на рівень політичної свободи в сучасному демократичному суспільстві на що акцентують увагу і вітчизняні дослідники (В. Андрущенко, В. Бех, О. Донченко, І. Жданов, В. Козьма, О. Косахівська, П. Кузьмін,